

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Παιχνίδια με τα ...κείμενα»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΑ ΝΕΖΗ

Εφαρμογή: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι .Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παιχνίδια με τα ...κείμενα.

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Δημιουργία σεναρίου

Μαρία Νέζη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Βαρβάκειο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο, Αθήνα.

Χρονολογία

Από 5/12/2012 έως 12/12/2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

2^η ενότητα «Επικοινωνία στο σχολείο», τμήμα Γ: παράγραφος

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

3 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων του σχολείου (που διαθέτει 7 σταθμούς εργασίας).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Είναι αναγκαίο η εκπαιδευτικός α) να είναι στοιχειωδώς εξοικειωμένη με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και τον επεξεργαστή κειμένου, β) να επιθυμεί να υιοθετήσει έναν καθοδηγητικό συντονιστικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία, προκρίνοντας ένα μαθητοκεντρικό μοντέλο.

Οι μαθητές/τριες, επίσης, ευκαταίω είναι να έχουν μια κάποια εμπειρία στην ομαδική εργασία και δη στη συνεργατική γραφή. Επίσης, θα διευκόλυνε αν σε κάθε ομάδα υπήρχε ένα τουλάχιστον μέλος εξοικειωμένο με τον επεξεργαστή κειμένου.

Τέλος, όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας, χρειάζεται να υπάρχει εργαστήριο με επαρκείς θέσεις εργασίας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στο Α3 του Βαρβακείου Π.-Π. Γυμνασίου.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρία Νέζη, Παιχνίδια με τα κείμενα, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο έστησε μια «σκαλωσιά», ώστε με παιγνιώδη τρόπο οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν καλύτερα τη δομή της παραγράφου και τη λειτουργία των συνδετικών λέξεων, αναπλαισιώνοντας τις γνώσεις τους (είχε προηγηθεί μια πρώτη επαφή και εξοικείωση με τους όρους *θεματική περίοδος, λεπτομέρειες, κατακλείδα, συνδετικές*

λέξεις). Οι μαθητές κλήθηκαν να λύσουν τα προβλήματα που δόθηκαν προκάλεσε ο «δαίμων του τυπογραφείου» σε τρία κείμενα (των οποίων το περιεχόμενο σχετιζόταν με τη 2η θεματική ενότητα): να βάλουν στη σωστή σειρά τις περιόδους μιας παραγράφου που ο «δαίμων του τυπογραφείου» ανακάτεψε, να συμπληρώσουν τις συνδυαστικές λέξεις που χάθηκαν από ένα δεύτερο κείμενο και να χωρίσουν ένα τρίτο κείμενο σε παραγράφους. Για να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους, έπρεπε να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του επεξεργαστή κειμένου (συμπλήρωση ή μετακίνηση λέξεων ή λεκτικών συνόλων, αποσυναρμολόγηση και επανασυναρμολόγηση της δομής του κειμένου, διαδοχικές δοκιμές και διορθώσεις) ακολουθώντας τις οδηγίες ενός φύλλου εργασίας. Προσπαθώντας να λύσουν τα «κουίζ» του φύλλου εργασίας, οι μαθητές/τριες οικοδόμησαν τη γνώση για τον τρόπο που οργανώνεται μια παράγραφος καθώς και ένα εκτενέστερο κείμενο αλλά και για τον τρόπο που οι δείκτες συνοχής και συνάφειας οργανώνουν το νόημα των κειμένων. Παράλληλα βέβαια συνειδητοποίησαν τον σύνθετο χαρακτήρα της διαδικασίας της γραφής.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο επιδίωξε την αναπλαισίωση της γνώσης με στόχο την εμπέδωσή της, αξιοποιώντας παιγνιώδεις δραστηριότητες στη λογική της επίλυσης προβλήματος.

Επιπλέον, η μάθηση αντιμετωπίστηκε ως κοινωνική διαδικασία. Οι μαθητές/τριες δεν εργάστηκαν ατομικά για την επίλυση του υποτιθέμενου προβλήματος αλλά η προαπαιτούμενη διαπραγμάτευση του νοήματος συντελέστηκε εντός της ομάδας.

Όσον αφορά τη θεωρία των τριών κύκλων, το σενάριο τοποθετείται στον δεύτερο κύκλο (Κουτσογιάννης 2012).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Τα κείμενα πάνω στα οποία εργάστηκαν οι μαθητές/τριες προέρχονται από το σχολικό εγχειρίδιο *Τετράδιο Εργασιών της Νεοελληνικής Γλώσσας Α΄ Γυμνασίου*. Τα επιλεγμένα κείμενα αναδεικνύουν τον ρόλο των μαθητών/τριών εντός της σχολικής κοινότητας και προσφέρονται για προβληματισμό. Ιδίως το τελευταίο από αυτά, που αναφέρεται στα μαθητικά graffiti, κίνησε το ενδιαφέρον τους, καθώς ακουμπά στα βιώματά τους και προκάλεσε την αμφισβήτηση της «επίσημης» αξιολόγησης (βλέπε υποτίμησης) των μαθητικών graffiti στο σχολείο.

Παράλληλα, η εργασία στην ομάδα συμβάλλει γενικά στην κατανόηση της σημασίας αξιών όπως συνεργασία και αλληλοσεβασμός –όχι θεωρητικά αλλά μέσα από τη βιωματική διαδικασία που προβλέπει η δραστηριότητα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώχθηκε η ενεργητική οικοδόμηση γνώσης σχετικής με α) τη δομή της παραγράφου και ευρύτερων κειμένων και β) τον ρόλο των συνδετικών λέξεων/εκφράσεων, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση αφενός να αποκωδικοποιούν τις κειμενικές δομές, για να επιτύχουν την κατανόηση, αφετέρου να παραγάγουν οργανωμένο γραπτό λόγο, αξιοποιώντας αυτές τις δομές. Επίσης, επιδιώχθηκε η κατανόηση του δυναμικού χαρακτήρα που έχει η παραγωγή γραπτού λόγου.

Γραμματισμοί

Οι γνώσεις για τη γλώσσα συνδέθηκαν άμεσα με τους γραμματισμούς, όπως γίνεται φανερό παρακάτω:

α) Κλαστικός γραμματισμός:

Καθώς οι μαθητές/τριες εργάζονταν με τον επεξεργαστή κειμένου, οικοδομούσαν τη γνώση για την παράγραφο και τα δομικά της στοιχεία.

β) Νέοι γραμματισμοί:

Οι μαθητές/τριες διερεύνησαν τους μηχανισμούς με τους οποίους συγκροτείται το κείμενο και συνεπώς το νόημά του, αξιοποιώντας ένα ψηφιακό εργαλείο. Έτσι αναδείχθηκε με τον πιο καθαρό τρόπο ένα κομβικό χαρακτηριστικό των ψηφιακών κειμένων: η ρευστότητα.

γ) Κριτικός γραμματισμός:

Η συνειδητοποίηση της ρευστότητας του ψηφιακού κειμένου καλλιεργεί την ιδέα του ανοικτού κειμένου, που υπόκειται σε διαρκή μεταβολή, βελτίωση, συμπλήρωση, επέκταση και οδηγεί τελικά στη συνειδητοποίηση των αλλαγών που συνεπάγονται τα ψηφιακά εργαλεία στον τρόπο που συγκροτούνται τα κείμενα.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συμβάδιζαν με στόχους του σεναρίου ως προς τις γνώσεις για τον κόσμο (αξία της συνεργασίας και του αλληλοσεβασμού) και επιδίωκαν να ωθήσουν τους/τις μαθητές/τριες στην υιοθέτηση της ταυτότητας του ενεργά συμμετέχοντος στη μαθησιακή διαδικασία και του δημοκρατικά δρώντος υποκειμένου αλλά και στην εξοικειώσή τους με την εικόνα ενός εκπαιδευτικού σε ρόλο συντονιστή και «υποστηρικτή», που τους/τις ωθεί να αναλάβουν όλο και μεγαλύτερη ευθύνη στη μαθησιακή διαδικασία.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το πρόβλημα που κατηύθυνε το σχεδιασμό αυτής της δραστηριότητας είναι η ανάγκη άσκησης των μαθητών/τριών στην ανάπτυξη στρατηγικών ανάγνωσης και κατανόησης γραπτών κειμένων, τεχνικών οργάνωσης του γραπτού τους λόγου, καθώς και η ανάγκη συνειδητοποίησης εκ μέρους τους του δυναμικού χαρακτήρα της

γραφής και των αλλαγών που συνεπάγεται η χρήση του επεξεργαστή κειμένου στη διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο σχετίζεται θεματικά με την 1^η και με τη 2^η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου. Όσον αφορά τη θεωρία, σχετίζεται με το Γ' μέρος της 2^{ης} ενότητας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται κυρίως ως εργαλεία παραγωγής λόγου γραπτού, συνεπώς, αξιοποιούνται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού.

Η προστιθέμενη από τις ΤΠΕ αξία έγκειται:

- στην ελκυστικότητα των ΤΠΕ όσον αφορά τους εφήβους, ελκυστικότητα που μπορεί ευκολότερα να οδηγήσει σε ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία,
- στην απόκτηση δεξιοτήτων απαραίτητων για τους σημερινούς έφηβους που ως ενήλικες αναμένεται να παραγάγουν λόγο σχεδόν αποκλειστικά με τη χρήση ψηφιακών μέσων,
- στην εισαγωγή των μαθητών/τριών στη συνεργατική γραφή.

Κείμενα

Για τη διερεύνηση των δομικών στοιχείων της παραγράφου, αξιοποιήθηκαν κείμενα από το Τετράδιο εργασιών της Α' τάξης (ενότητα 2, κείμενα 11, 14, 15, σελίδες 18, 21, 22).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

2 ώρες στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων

Η εκπαιδευτικός καλημέρισε το τμήμα και, όταν οι επτά ομάδες (που είχαν συσταθεί από προηγούμενη δραστηριότητα) μοιράστηκαν στους σταθμούς εργασίας, τους ζήτησε να ανακαλέσουν τις γνώσεις τους για τη δομή της παραγράφου. Σημείωσε τις απαντήσεις στον πίνακα και στη συνέχεια εξήγησε ότι στα παλιά τυπογραφεία, όπου

τα κείμενα τυπώνονταν με γράμματα-σφραγίδες, αν κάποιες «σφραγίδες» έχαναν τη θέση τους, το κείμενο τυπωνόταν λανθασμένα και οι τυπογράφοι απέδιδαν την ατυχία στον «δαίμονα του τυπογραφείου», το κακό ξωτικό του τυπογραφείου, που σκάρωνε φάρσες. Μια τέτοια φάρσα ετοίμασε ο «δαίμων του υπολογιστή» και έκανε «μαντάρα» τρία κείμενα. Η αποστολή η δική τους ήταν να τα αποκαταστήσουν. Το περιεχόμενο των κειμένων αφορούσε τη θεματική ενότητα με την οποία ασχολούνταν τις τελευταίες εβδομάδες και πιο συγκεκριμένα με τον ρόλο που επιφυλάσσει στον/στη μαθητή/τρια το σύγχρονο σχολείο.

Θα έπρεπε να ακολουθήσουν τις οδηγίες του [φύλλου εργασίας](#) και να προσπαθήσουν να λύσουν το πρόβλημα σωστά αλλά και όσο πιο γρήγορα μπορούν. Η πρώτη ομάδα που θα κατάφερνε να αποκαταστήσει τα τρία κείμενα θα λάμβανε «πριμ βαθμού» για αυτή τη δραστηριότητα.

Στη συνέχεια οι ομάδες άρχισαν να εργάζονται στους υπολογιστές ακολουθώντας τις οδηγίες του φύλλου εργασίας. Κατά τη διάρκεια του δίωρου, η εκπαιδευτικός καθοδηγούσε τις ομάδες που αντιμετώπιζαν τεχνικό ή άλλο πρόβλημα, ώστε να βρουν, ει δυνατόν, μόνες τους τη λύση. Τις συμβούλευε να αξιοποιήσουν τον τίτλο που συνόδευε τα κείμενα, για να διατυπώσουν υποθέσεις σχετικά με το θέμα τους, που θα τους διευκόλυναν στην επανασυναρμολόγησή τους. Τους παρακινούσε να παρατηρούν τον πομπό και να κάνουν υποθέσεις για τον αποδέκτη και τον σκοπό του μηνύματος, παρατηρήσεις που θα τους βοηθούσαν στη νοηματοδότηση του κειμένου.

Λίγο πριν τη λήξη και της δεύτερης ώρας η εκπαιδευτικός ζήτησε από τις ομάδες να αποθηκεύσουν το αρχείο στα έγγραφα και σ' ένα στικάκι, το οποίο τόνισε ότι δεν πρέπει να ξεχάσουν την επόμενη φορά να το φέρουν μαζί τους.

1 ώρα στο εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων. Ολοκλήρωση και ανατροφοδότηση

Η εκπαιδευτικός υποδέχθηκε το τμήμα και έδωσε δέκα (10) λεπτά για την ολοκλήρωση του φύλλου εργασίας από κάποιες ομάδες που δεν είχαν προλάβει να

τελειώσουν στο προηγούμενο δίωρο. Όσες ομάδες είχαν ήδη τελειώσει έπρεπε να ελέγξουν τις απαντήσεις τους και, αν περίσσευε χρόνος, να συζητήσουν και να καταλήξουν ποιο κείμενο από όλα τους φάνηκε πιο ενδιαφέρον, όταν κατάφεραν να το αποκαταστήσουν και γιατί.

Όταν όλες οι ομάδες ήταν έτοιμες, διαβάστηκε επανασυναρμολογημένο το πρώτο κείμενο από την ομάδα που είχε ολοκληρώσει πρώτη το φύλλο εργασίας και η εκπαιδευτικός ρώτησε αν κάποια άλλη ομάδα είχε διαφορετική γνώμη. Καθώς δεν υπήρχε αντίρρηση, ζήτησε από την ομάδα να εξηγήσει πώς σκέφτηκε και κατέληξε σε αυτή τη δομή.

Με τον ίδιο τρόπο παρουσιάστηκαν και τα επόμενα δύο κείμενα. Οι ομάδες που παρουσίασαν εξηγούσαν και τις επιλογές που είχαν κάνει (βλ. *Τεκμήρια*, για ενδεικτικές απαντήσεις ομάδων).

Στο τέλος, η εκπαιδευτικός ρώτησε την ολομέλεια ποιο από τα κείμενα βρήκαν πιο ενδιαφέρον και γιατί. Σχεδόν όλες οι απαντήσεις ανέδειξαν το κείμενο για τα graffiti ως το πιο ενδιαφέρον, δίνοντας διάφορες δικαιολογίες: σε κάποιους έκανε εντύπωση ότι έγινε έρευνα για κάτι τόσο κοινό και καθημερινό στα σχολεία, κάποιοι θεώρησαν ότι το εν λόγω κείμενο αποδεικνύει ότι έχουν κάποια αξία αυτά τα graffiti που ο κανονισμός του σχολείου απαγορεύει, κάποιες «καλές» μαθήτριες δήλωσαν ότι βλέπουν αυτή τη συνήθεια με άλλο μάτι τώρα.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο Δαίμων του τυπογραφείου

Εισαγωγή

Στα κείμενα που ακολουθούν παρουσιάζονται α) δράσεις μαθητών/τριών, β) αιτήματά τους, γ) μαθητικά graffiti, που μας δίνουν τη δυνατότητα να διερευνήσουμε τον ρόλο που αναγνωρίζει στους/στις μαθητές/τριες το

σχολείο.

Δυστυχώς ο ...δαίμων του τυπογραφείου δημιούργησε πολλά προβλήματα...

Σε κάποια κείμενα μπέρδευσε τη θεματική πρόταση, τα σχόλια και την κατακλείδα στις παραγράφους. Σε άλλα ξέχασε τις συνδετικές λέξεις που συνδέουν τα μέρη της παραγράφου ή τις παραγράφους μεταξύ τους.

Το αποτέλεσμα είναι να μη βγαίνει νόημα...

Η αποστολή σας

Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε το περιεχόμενο των κειμένων και να συζητήσουμε με βάση αυτά, πρέπει να αποκαταστήσουμε τη δομή τους. Δουλειά της ομάδας σας είναι να οργανώσετε τη δομή των παραγράφων με τέτοιο τρόπο, ώστε τα νοήματα και οι προτάσεις να συνδέονται αρμονικά μεταξύ τους στο κείμενο.

Η διαδικασία

Για να τα καταφέρετε, καλό είναι

- να προσέξετε τον συγγραφέα, το είδος του κειμένου, την πηγή προέλευσης, τον/τους αποδέκτη/ες, τον τίτλο που συνοδεύει κάθε κείμενο
- να συμβουλευτείτε το πλαισιωμένο κείμενο στη σελίδα 35 του σχολικού βιβλίου της Νεοελληνικής Γλώσσας « Κατάλαβα ότι», για να θυμηθείτε τα σχετικά με τη δομή των κειμένων
- να δοκιμάσετε με τους συμμαθητές/τριες στην ομάδα σας περισσότερες από μια εκδοχές των κειμένων, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του επεξεργαστή κειμένου (αντιγραφή, αποκοπή, επικόλληση και μη ξεχνάτε την αποθήκευση)
- να καταγράψετε τόσο την εκδοχή στην οποία καταλήγετε οι περισσότεροι αλλά και την άποψη που διαφοροποιείται (αν υπάρχει)
- να θυμάστε ότι όλες οι φωνές πρέπει να ακούγονται στην ομάδα.

Δραστηριότητα 1: Σε αυτό το κείμενο ο ...δαίμων του τυπογραφείου μπέρδεψε τη θεματική πρόταση, τα σχόλια και την κατακλείδα στις παραγράφους.

Ενεργοποιώντας τις εντολές «Αποκοπή» και «Επικόλληση», δοκιμάστε να αποκαταστήσετε το κείμενο.

Ένα βιβλίο για το νερό

Το βιβλίο περιέχει τις εργασίες που έγιναν κατά τη σχολική χρονιά 1997-98 με θέμα το νερό και είναι το δεύτερο βιβλίο της σειράς (το πρώτο είχε τίτλο «Απορρίμματα»). Τα παιδιά «βούτηξαν στα βαθιά» όπως φαίνεται και από τους τίτλους των κεφαλαίων: Υγρότοποι, Το νερό στη γλώσσα μας, στη φιλοσοφία, στη λογοτεχνία, Ρύπανση του νερού, Θερμές πηγές, Ιαματικά νερά, Σκέψεις, Παροιμίες, Εκφράσεις, Παραμύθια, Τραγούδια, Ποιήματα, Παραδόσεις για το νερό κ.λ.π. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Οικολογικά Σχολεία», υπό την καθοδήγηση της Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, εκδόθηκε το βιβλίο «Νερό» από το 13ο και το 21ο Δημοτικό σχολείο Κερατσινίου. Ξεφυλλίζοντας το, καταλαβαίνουμε ότι είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας.

Περιοδικό «Ερευνητές», εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2003

Δραστηριότητα 2: Στο κείμενο που ακολουθεί ο ...δαίμων του τυπογραφείου ξέχασε τις συνδετικές λέξεις που συνδέουν τα μέρη της παραγράφου ή τις παραγράφους μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να μη βγαίνει νόημα. Ενεργοποιώντας τις εντολές «Αντιγραφή» και «Επικόλληση», συμπληρώστε τα κενά, αξιοποιώντας όποιες από τις συνδετικές λέξεις που σας δίνονται, θεωρείτε κατάλληλες.

ΣΥΝΔΕΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ: Πρώτα πρώτα, ύστερα, παράλληλα, αντίθετα, επίσης, επιπλέον, ακόμα, τέλος, και, για να, αλλά και, ώστε να, με αποτέλεσμα να, ενώ, όμως.

Κείμενο: Τι ζητάμε από το Δήμαρχο

Εμείς τα παιδιά είμαστε πρόθυμοι..... ανυπομονούμε για μια συνάντηση με τη Δημοτική Αρχή, ... συζητήσουμε με το Δήμαρχο κάποιες προτάσεις μας ..... τους προβληματισμούς μας. Μ' αυτές τις προτάσεις μας μπορεί να βοηθήσουμε στη λύση τους, που πιστεύουμε πως δεν είναι πάρα πολύ δύσκολη. ...., θα θέλαμε ο δρόμος γύρω από το σχολείο μα να ήταν πιο ασφαλής για μας, με λιγότερες λακκούβες, που γεμίζουν με βρόμικα νερά το χειμώνα, ... σκουπίδια που φεύγουν από τους σκουπιδοτενεκέδες. ...., θα ήταν χρήσιμο να υπήρχε το πρωί και το μεσημέρι κάποιος που θα φρόντιζε, ... μην κινδυνεύουμε από τα αυτοκίνητα και τα φορτηγά, που, πολλές φορές, μας αγνοούν. ...., ζητάμε οι τουαλέτες του σχολείου μας να είναι καθαρές, ... Μπορούμε να τις χρησιμοποιούμε με μεγαλύτερη ασφάλεια για την υγεία ας. ...., καλό θα ήταν, πιστεύουμε, όλες οι τάξεις του σχολείου μας να ήταν μεγάλες, με ωραία χρώματα βαμμένες.

Άρτεμις Ζωγράφου-Κων/νος Μπάρτζης (μαθητές)

Από την ιστοσελίδα του Δημοτικού σχολείου Ζευγολατιού Κορινθίας

Δραστηριότητα 3: Στο κείμενο που ακολουθεί ο ...δαίμων του τυπογραφείου ξέχασε να χωρίσει τις παραγράφους μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να μη διαβάζεται καλά το κείμενο. Διαμορφώστε το κείμενο σε παραγράφους.

Κείμενο: Τα graffiti των θρανίων

Παρατηρώντας τα θρανία στις αίθουσες, μπορούμε να προβληματιστούμε, να

χαμογελάσουμε απλώς, ακόμα και να εκπλαγούμε. Τα περισσότερα graffiti έχουν ως κύριο θέμα τους τον έρωτα, την αγάπη, τη φιλία και τη λατρεία για κάποια ποδοσφαιρική ομάδα ή κάποιο γνωστό ποδοσφαιριστή ή δημοφιλή τραγουδιστή. Ένα μεγάλο μέρος της επιφάνειας των θρανίων καλύπτουν ερωτικοί στίχοι προερχόμενοι από λαϊκά άσματα της εποχής ή αποτελούν προσωπικά δημιουργήματα των μαθητών. Αγάπη, έρωτας, μίσος, πάθος, προδοσία ή απλώς αδιαφορία είναι τα κυρίαρχα συναισθήματα. Μια άλλη μεγάλη κατηγορία στα graffiti εκφράζει το θαυμασμό για κάποια δημοφιλή ελληνική ομάδα ποδοσφαίρου ή μπάσκετ και τη λατρεία για γνωστούς ποδοσφαιριστές ή μπασκετμπολίστες, Έλληνες ή ξένους. Πιο φανατικοί φαίνονται να είναι οι οπαδοί του Ολυμπιακού και του Παναθηναϊκού, που θεοποιούν και ηρωοποιούν τους παίκτες τους. Εδώ διακρίνουμε το χέρι κατά προτίμηση των μαθητών και λιγότερο των μαθητριών. Παράλληλα, κάνουμε τη δυσάρεστη διαπίστωση πως το φαινόμενο του φανατισμού έχει εισχωρήσει για τα καλά στο σχολικό χώρο. Τέλος, υπάρχουν και εικαστικά: πολλοί προτιμούν να ζωγραφίζουν λαβωμένες καρδιές, πρόσωπα, ζώα, πουλιά, λουλούδια, γεωμετρικά σχέδια, τοπία, ακόμα και περιπαικτικά σκίτσα με αντίστοιχα σχόλια για κάποιο συμμαθητή τους.

Σοφία Σαρρή, *Νέα Ελληνικά ΤΕΕ*, Α' Τάξη ΤΕΕ, ΟΕΔΒ, 2003.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί, προφανώς, να εφαρμοστεί και με άλλα κείμενα ή με λιγότερα κείμενα (αφαιρώντας κάποια από τις δραστηριότητες).

Επίσης, στην περίπτωση που δεν είναι δυνατόν να εργαστούν οι ομάδες σε σταθμούς εργασίας, μπορεί να φωτοτυπηθεί το φύλλο εργασίας και ανά δύο να εργαστούν οι μαθητές/τριες πάνω στη φωτοτυπία. Όταν ανακοινώνουν τη λύση, το υπόλοιπο τμήμα παρακολουθεί από τη φωτοτυπία. Αν βέβαια υπάρχει υπολογιστής

και βιντεοπροβολέας στην αίθουσα ή διαδραστικός πίνακας, θα είναι πολύ ευκολότερο για το τμήμα να παρακολουθήσει τις επιλογές της ομάδας που παρουσιάζει. Μάλιστα η δυνατότητα του διαδραστικού πίνακα να αποθηκεύει κάθε «στιγμιότυπο» μπορεί να διευκολύνει τον αναστοχασμό στην ολομέλεια.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Γενικά το σενάριο ενεργοποίησε το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για τη μαθησιακή διαδικασία. Επίσης φάνηκε να βοηθά στην κατανόηση βασικών όρων της μεταγλώσσας και να διευκολύνει την αναπλαισίωση θεωρητικών γνώσεων.

Σε κάποια σχολεία μπορεί να υπάρξει δυσκολία στην εφαρμογή λόγω ελλείψεων στην υλικοτεχνική υποδομή, αλλά είναι ένα σενάριο που είναι εφικτό να εφαρμοστεί ακόμα και χωρίς τη συνδρομή των ΤΠΕ, απλά θα απαιτηθεί σαφώς περισσότερος χρόνος.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bruns, A. & Humphreys, S. 2007. Building Collaborative Capacities in Learners. The *M/cyclopedia* Project Revisited. Ιστοχώρος: <http://www.wikisym.org/ws2007/proceedings.html>. [1-2-2013]

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών – Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (2002), τόμος Α΄.

Νέα Προγράμματα Σπουδών για τη Γλώσσα και Λογοτεχνία. Ιστοχώρος: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [20-1-2013]

Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης (2007). τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02, Πάτρα: ΕΑΙΤΥ

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και*

ιδιαιτερότητες. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ιστοχώρος: <http://dialogos.greek-language.gr/mod/folder/view.php?id=15>. [11-10-2012]

Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μητσοκοπούλου, Β. 2008. «Γραμματισμός». Στον τόμο *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e1/index.html [2-1-2013].

Φρυδάκη, Ευ. 2005. *Γενική διδακτική Α΄*. Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.